

KONUK TÜR ROMAN

Benim Hüzünlü Orospularım*

Gabriel Garcia Márquez

Çeviren: İnci Kut

Doksanıncı yaşında, kendime bakire bir yeniyetmeyle çılgınca bir aşk gecesi armağan etmek istedim. Aklıma Rosa Cabarcas geldi, hani şu gizli genelevinde eline bir yenilik geçtiğinde hatırlı müşterilerine haber veren kadın. Daha önce öyle şeylere ya da onun baştan çıkarıcı müstehcen önerilerinin hiçbirine asla kapılmamıştım; ama benim ilke sahibi olduğuma hiç inanmazdı o. Ahlak da bir zaman sorundur, derdi, yüzünde hınzırca bir gülümsemeyle, görürsün bak. O benden biraz daha gençti, ama o kadar uzun yıllardan beri ondan haber almamıştım ki, pekâlâ ölmüş olabilirdi. Oysa telefonun ilk zil sesinden sonra sesini hemen tanıdım ve lafı döndürüp dolaştırmadan kafamdakini söyleyiverdim.

“Bugün olur.”

Kadın içini çekti: Ah, benim zavallı bilgiçim, yirmi yıl ortadan kayboluyorsun, sonra da sırf benden imkânsız istemek için dönüp geliyorsun, dedi. Hemen arkasından da toparlanıp sanatının ehli olduğunu göstererek, birbirinden nefis yarım düzine seçenek sundu bana; ama inkâr edecek değildi ya, hepsi de kullanılmıştı. Olmaz diye ısrar ettim; kız oğlan kız olmalıydı, hem de hemen o gece için. Telaşlanarak sordu: Denemek istediğin nedir? Hiç, diye karşılık verdim, beni en çok üzen şeye hayıflanarak, neyi yapabileceğimi, neyi yapamayacağımı çok iyi biliyordum. Kadın hiç orali olmayarak, bilgiç geçinenlerin her şeyi bildiklerini sandıklarını, ama aslında her şeyi bilmediklerini söyledi: Ortalıkta kalan tek bakireler, siz ağustos

doğumlu *Başak burçlularsınız*,¹ dedi. Neden bunu benden daha vakitlice istemedin? İlham perisi geleceğini önceden haber vermiyor ki, dedim. Ama dur bekle bakalım, dedi kadın, her zamanki gibi herhangi bir erkekten daha bilgiç edasıyla, piyasayı şöyle adamakıllı bir yoklayabilmek için hiç değilse iki gün beklememi istedi. Ben de ona, büyük bir ciddiyetle, böyle bir işte ve benim yaşımda her saatin bir yıla bedel olduğunu söyledim. Öyleyse olmaz, dedi kadın, en küçük bir kuşkuya kapılmadan, ama ziyarı yok, böylesi daha heyecanlı, anasını sa-tayım, ben seni bir saate kadar ararım.

Söylememe gerek yok, çünkü fersahlarca uzaktan fark edilen biriyim: çirkinim, çekingenim, çağdışıyım. Ama öyle olmak istemediğim için zorunlu olarak tam tersiymişim gibi yapmışımdır hep. Aslında nasıl olduğumu, sırf vicdanımı rahatlatmak için de olsa, kendi özgür irademle anlatmaya karar verdiğim bugüne kadar da hep öyle olmuştur. Rosa Cabarcas'a açtığım o beklenmedik telefon olayıyla başladım anlatmaya; çünkü bugün geriye dönüp baktığımda, ölümlülerin çoğunun ölüp gittikleri bir yaşta yeni bir hayatın başlangıcıydı o telefon.

San Nicolas parkının güneş alan kaldırımında sömürgecilik döneminden kalma bir evde oturuyorum, hayatımın her gününü kadınsız ve parasız olarak bu evde geçirdim, annemle babam da burada yaşayıp öldüler, yine bu evde ve içinde doğduğum aynı yatakta, uzak ve acısız olmasını dilediğim bir gün, tek başıma ölmeye niyetliydim. Babam bu evi XIX. yüzyılın sonlarında bir açık artırmada satın almış, alt katını bir İtalyan şirketine lüks dükkânlar yapması için kiraya vermiş, bu ikinci katını da o İtalyanlardan birinin kızı olan Florina de Dios Cargamantos'la, yani annemle mutlu bir yaşam sürmek üzere kendine ayırmış; dikkat çekici bir Mozart yorumcusu, pek çok dil bilen, Garibaldi hayranı, kentte o güne kadar görülmedik güzellikte ve yetenekte bir kızmış annem.

Evin içi, mermer taklidi sütunları, Floransa işi kare kare döşeme taşlarıyla geniş ve ferah-tır; dört camlı kapının açıldığı ince uzun balkonunda annem, Mart gecelerinde İtalyan kuzin-leriyle birlikte oturur, aşk aryaları söylemiş. Oradan bakıldığında San Nicolas parkıyla kated-ral ve Kristof Kolomb heykeli görünür, daha ötede de ırmak üzerindeki iskelenin ambarları ve yirmi fersah uzaklıktaki büyük Magdalena ırmağının engin ufku. Evin hoş olmayan tek yanı, güneşin gün boyunca pencereden pencereye dolaşmasıdır, içerinin yakıcı loşluğunda öğle uy-kusu uyuyabilmek için perdelerin hepsini kapatmak gerekir. Otuz iki yaşında hayatta tek ba-şıma kaldığımda, annemle babamın yatak odası olan odaya taşındım, oradan kütüphaneye ge-çen bir kapı açtırdım ve hayatımı sürdürebilmek için, bana fazla gelen ne varsa müzayedeler-de satmaya başladım, sonunda kitaplarla rulolu laterna dışında hemen her şey fazla gelmişti.

Kırk yıl boyunca *Barış Gazetesi*'nde haber şişiriciliği yaptım; kısa dalgayla ya da Mors al-fabesiyle yıldızların arasından kaptığımız dünya haberlerini şişirip tamamlayarak yerel dilde yeniden yazmaktan oluşuyordu bu görev. Artık yapılmayan bu saygın işten aldığım emekli ay-lığımla bugün zar zor geçinip gidiyorum; İspanyol grameri ve Latince hocalığımdan aldığım

maaş daha da yetersiz kalıyor, yarım yüzyıldan fazladır hiç ara vermeden yazdığım pazar yazılarımdan hemen hemen hiçbir şey kazanmıyorum, ünlü yorumcular geldiği zamanlar lütfen yayımladıkları müzik ve tiyatro haberleriye kesinlikle bir şey getirmiyor. Ömrümde yazı yazmaktan başka bir iş yapmadım, ama bende ne öykücülük eğilimi var ne de yeteneği, dramatik yazı yazma kurallarından tümünden habersizim; şimdi bu işe kalkışıysam, hayatta pek çok şey okumuş olmamın verdiği zihin açıklığına güvendiğim içindir. Açıkça söylemek gerekirse, hayatta hiçbir becerisi, parlak hiçbir yanı olmayan, soyu tükenmiş biriyim, büyük aşkım üzerine yazdığım bu anılarda elimden geldiğince anlatmaya niyetlendiğim o olaylar yaşanmasaydı, geride kalanlara bırakacak hiçbir şeyim olmazdı.

Doksanıncı doğum günüm, her zamanki gibi sabahın beşinde geldi aklıma. Günlerden cuma olduğu için o günkü tek bağlantım, pazar günleri *Barış Gazetesi*'nde yayımlanan imzalı yazımı yazmaktı. Gün doğarkenki belirtiler mutlu olmamak için her özelliğe sahipti: daha sabah karanlığından kemiklerim ağrıyor, kığım yanıyordu, üç ay süren kuraklığın ardından fırtınayı haber veren gök gürültüleri duyuluyordu. Kahve hazır olurken banyomu yaptım, yanında iki tane manyoka çöreğiyle balla tatlandırılmış koca bir fincan kahve içtim, sonra da evde giydiğim keten tulumu geçirdim üstüme.

O günkü yazımın konusu elbette ki doksan yaşımdı. Yaş konusunu, tavandan damlayan ve insanın geriye ne kadar hayatı kaldığını bildiren bir su sızıntısı gibi düşünmemiştim hiç. Çok küçükken duymuştum, bir insan öldüğünde uzamış saçlarının içinde kuluçkaya yatan bitler yastıkların üzerinden korku içinde kaçışıp aileyi rezil ederlermiş. Bu, bana öyle bir ibret olmuştu ki, okula gitmek için kafamı kazıtmalarına ses çıkarmamıştım, kalan tek tük telleri de hâlâ minnettar köpeğin² sabunuyla yıkarım. Şimdi düşünüyorum da, demek ki daha çok küçükken ölüm duygusundan fazla edep duygusunu geliştirmişim.

Doğum günü yazımın geçip giden yıllara alışıldık bir yakınma biçiminde değil, tam tersi olmasını daha aylar öncesinden aklıma koymuştum: yaşlılığa bir övgü olacaktı bu yazı. Yaşlandığının bilincine ne zaman vardığımı kendime sormakla başladım işe, sanırım o günden çok kısa bir süre önce olmuştu bu. Kırk iki yaşımıdayken bir gün sırtımda soluk almamı zorlaştıran bir ağrıyla doktora gitmiştim. Adam bunu hiç önemsemedi: Sizin yaşınızda bu ağrı doğaldır, dedi.

“Öyleyse,” dedim, “doğal olmayan benim yaşım.”

Doktor, merhamet yüklü bir ifadeyle gülümsedi. Görüyorum ki siz bir filozofsunuz, dedi. Yaşımı ilk kez olarak yaşlılıkla ilgili olarak düşünüyordum, ama bunu unutmakta gecikmemiştim. Her Allah'ın günü bedenimde yıllar geçtikçe yeri ve biçimi değişen başka bir ağrıyla uyanmaya artık alışmıştım. Bu ağrı bazen ölümün pençesini andırıyor, ertesi gün uçup gidiyordu. O dönemlerde, yaşlılığın ilk belirtisinin insanın babasına benzemeye başlaması olduğunu duymuştum. Ezeli ve ebedi gençliğe mahkûm edilmiş olsam gerek, diye düşündüm o

zaman, çünkü at gibi uzun profilim ne babamın kaba saba Karayıplı suratına ne de annemin soylu Romalı yüzüne benzeyebilirdi. İşin doğrusu, ilk değişiklikler o kadar ağır ağır gerçekleşiyor ki, insan farkına bile varmıyor ve içinden kendisini her zaman olduğu gibi görüyor, oysa başkaları o değişiklikleri dışarıdan fark ediyorlar.

Beşinci on yıla varıp da yaşlılığın ne olduğunu tahmin etmeye başladığımda belleğimdeki ilk boşlukların farkına vardım. Gözlüğümü aranarak evin içinde dört dönüyor, sonunda gözümden çıktığını keşfediyordum ya da gözümden gözlükle düşüyor, bazen de uzak gözlüğümü çıkarmadan üstüne okuma gözlüğümü takıyordum. Günlerden bir gün iki kez kahvaltı ettim, çünkü birincisini unutmuştum; sonra da arkadaşlarımdan bir önceki hafta anlattığım aynı öyküyü anlatırken beni uyarmaya cesaret edemediklerinde yaşadıkları telaşı fark etmeyi öğrendim. Artık o zamanlar kafamın içinde biri tanıdığım yüzlere, biri de her birinin adlarına ait olan iki ayrı liste vardı, ama sıra selam vermeye geldi mi yüzlerle adları örtüştürmeyi beceremiyordum.

Cinsel yaşam beni hiçbir zaman kaygılandırmamıştır, çünkü yapabileceklerim benden çok o kadınlara bağlı olmuştur, onlar da canları istediği zaman bunun nasıldığını ve nedenini pekâlâ bilirler. Bugün, doksanı geldiklerinde daha beter olacaklarını bilmeden bu korkularını doktora danışan seksen yaşındaki delikanlıların haline gülüyorum, ama artık önemi yok, çünkü bunlar hayatta olmanın riskleri. Buna karşılık yaşlı insanların önemli olmayan şeyler konusunda bellek kaybına uğramaları, oysa kendilerini gerçekten ilgilendiren şeyleri pek ender unutmaları da hayatın bir zaferi. Cicero³ bunu yazılarında bir çırpıda anlatıvermiştir: *Hazinesini nereye gizlediğini unutan ihtiyar hiç yoktur*, diye.

Bunlar ve daha bir sürü başka düşüncelerle yazımın ilk taslağını bitirdiğimde, ağustos güneşi parktaki badem ağaçlarının arasından çıkivermiş, kuraklık yüzünden ırmaktan gelmekte bir hafta gecikmiş olan posta gemisi limandaki kanala düdük çala çala girmişti. İşte doksanıncı yaşım geliyor, diye düşündüm. Nedenini asla bilemeyeceğim, anlamaya da kalkışmayacağım, ama işte bu heyecan verici hatırlamanın büyüyle, doğum günümü şehvet dolu bir geceyle kutlamama yardım etsin diye Rosa Cabarcas'a telefon etmeye karar verdim. Yıllardan beri, kendimi klasiklerimi rasgele yeniden okumaya ve özel klasik müzik programlarıma adanmış olarak bedenimle huzura ermiş bir şekilde yaşıyordum, ama o gün duyduğum arzu o kadar zorlayıcıydı ki, sanki Tanrı buyruğuymuş gibi gelmişti bana. O telefon konuşmasından sonra yazı yazmayı artık sürdüremedim. Hamağımı kütüphanede güneşin sabahları vurmadığı bir köşeye astım, bekleyişin huzursuzluğu içinde kalbim sıkışarak yattım.

Elli yaşında veremden ölüp giden, pek çok yeteneklere sahip bir anneyle, geçen yüzyıldaki *Bin Gün Savaşı*'nı⁴ ve daha pek çok iç savaşları sona erdiren Neerlandia Antlaşması'nın imzalandığı günün sabahı dul yatağında ölü bulunan, hata yaptığı asla görülmemiş, kuralcı bir babanın şımartılmış oğluydum. Barış, öngörülmemiş, öngörülmek de istenmemiş bir biçimde

değiştirmişti şehri. İnsanlarının iyi huyları ve ışığının berraklığı nedeniyle hem kendi sakinleri hem de yabancılar için öylesine makbul olan bu şehirde, hafifmeşrep bir sürü kadın, sonradan Abello yolu, şimdi de Kolomb bulvarı olan o zamanki Ancha sokağındaki eski meyhaneleri işi çılgnlığa vardırarak kadar neşelendirmişlerdi.

Ömrümde hiçbir kadınla parasını vermeden yatmamışım, meslekten olmayan pek azını da, sonradan çöpe atmak için bile olsa parayı almaları için ya güzellikle ya da zorla razı etmişimdir. Yirmi yaşlarımdayken, adını, yaşını ve yerini yazdığım, ayrıca koşullarıyla stili hakkında kısa bir not da koyduğum bir liste tutmaya başlamıştım. Elli yaşına kadar en azından bir kez birlikte olduğum beş yüz on dört kadını bulmuştum. Bedenim artık bu kadarına dayanamadığı zaman kayıt tutmaktan vazgeçtim, hesabı kâğıt kalemsiz de sürdürebiliyordum. Kendime göre bir ahlak anlayışım vardı. Asla ne grup halindeki cümbüşlere katılmış ne de alenen biriyle birlikte yaşamıştım, ne sırları paylaşmış ne de bedenim ya da ruhun yaşadığı bir serüveni başkalarına anlatmıştım, çünkü daha gençliğimden beri bu ikisinin de cezasız kalmağının farkındaydım.

Yıllar boyu sürdürdüğüm tek acayip ilişki şu benim vefakâr Damiana'yla olmuştu. Neredeyse çocuk denecek yaşta, yerli suratlı, güçlü kuvvetli, kaba saba bir kızdı, az ve öz konuşur, yazı yazarken beni rahatsız etmemek için çıplak ayakla dolaşırdı. Hatırlıyorum, koridordaki hamakta uzanmış Endülüslü Taze'yi⁵ okuyordum, onu tesadüfen teknenin başında eğilmiş olarak gördüm, etekliği öyle kısaydı ki, dolgun bacaklarının arkalarını açıkta bırakmıştı. Karşı konulmaz bir şehvete kapılarak eteğini arkadan kaldırıp donunu dizlerine kadar indirdim ve ona arkadan saldırıya geçtim. Ay, beyefendi, dedi kız, hüzünlü bir iniltiyle, orası girmek için değil çıkmak için yaratılmış. Güçlü bir titremeye tüm bedeni sarsıldı, ama hiç kıpırdamadan durdu. Onu aşağılamaktan kendim de aşağılanmış olarak, o zamanlar en pahalı olan kadınların iki katı kadar bir para ödemek istedim kızı, ama tek kuruş bile kabul etmedi, bunun üzerine, hep çamaşır yıkarken ve her seferinde arkadan olmak üzere ayda bir defadan hesaplayarak maaşını artırmak zorunda kaldım.

Bir keresinde bu yatak öykülerinin başıboş hayatımın sefil yanlarını anlatacak bir kitap için iyi bir malzeme olacağı gelmişti aklıma, kitabın adı da gökten inivermişti sanki: '*Benim Hüzünlü Orospularım*'.

* Can Yayınları'ndan çıkacak *Benim Hüzünlü Orospularım* adlı romanın giriş bölümü.

1. İspanyolcada Başak burcu demek olan Virgo, 'bakire' anlamına geliyor. (çev.)
2. Yazar, hayvan parazitlerini yok eden Minnettar Köpek marka sabuna gönderme yapıyor. (çev.)
3. Marcus Tullius Cicero (İÖ 106-43) Romalı devlet adamı, avukat, bilgin ve yazar. (çev.)
4. Bin Gün Savaşı (Guerre de los mil dias) (1899-1903), Kolombiya'da Liberaller ile Muhafazakârlar arasındaki iç savaş. (çev.)
5. XVI. Yüzyılda yaşamış İspanyol yazar Francisco Delicado'nun 1524'te yazdığı *Endülüslü Tazenin Portresi (Retrato de la lozana andaluza)* adlı toplumsal serüven romanı. (çev.)